

Ardú ar Chostas Amh-ola

Ceist 1

Beidh tú ag féachaint anois ar thuirisc faoin ardú atá tagtha ar chostais amh-ola. Sula bhféachann tú ar an mír, bí ag obair leis an duine in aice leat agus déan iarracht na ceisteanna seo a fhreagairt:

An bhfuil carr agat?

Ainmnigh an dá bhreosla cairr is coitianta a mbaintear úsáid astu.

Cé acu is saoire de ghnáth?

Ceist 2

Sula bhféachann tú ar an mír, déan iarracht na téarmaí thíos a mheaitseáil leis an aistriúchán ceart.

Breosla _____ Tax

Luach _____ Policy

Idirnáisiúnta _____ Government

Táille _____ Litre

Amh-ola _____ Fuel

Rialtas _____ International

Dleacht _____ Fee

Cáin _____ Duty

Lítear _____ Value

Polasaí _____ Crude oil

Ceist 3

Abair an bhfuil na frásaí thíos fíor nó bréagach.

1. Cosnaíonn lítear peitрил \$100

Fíor/Bréagach

2. Is tiománaí é Ruairí Mór Ó Conchubhair

Fíor/Bréagach

3. Cosnaíonn lítear peitрил 146 cent

Fíor/Bréagach

4 Cosnaíonn lítear díosail 139 cent

Fíor/Bréagach

5 Faigheann an rialtas níos lú ná 80 cent an lítear

Fíor/Bréagach

6 Tá méadú ar líon na ndaoine a imíonn gan íoc as an bpeitreal.

Fíor/Bréagach

7. Tá dleacht 19 cent gearrtha ar bhreosla le dhá bhliain anuas.

Fíor/Bréagach

Ceist 4

....'Is airde'

Cén téarma gramadaí a thugtar ar an mír thuas?

Cén ghné den ghramadach atá i gceist le 'níos airde'?

Déan iarracht na focail idir lúibíní a cheartú, más gá.

1. Is é Pól an duine is (sean).
2. Sin í an bhean is (deas) sa bhaile mór.
3. Tá carr Dhónaill níos (beag) ná carr Mháirtín.
4. Tá Éamonn níos (dona) ná Seán ach is í Bríd is (maith).
5. Is é Mícheál is (ard)
6. An bhfuil Tomás níos (óg) ná Máire?
7. Tá Seán níos (saibhir) ná a dheartháir.
8. Is é Marc an duine is (bocht) sa cheantar.

Ceist 5

Féach ar an mír arís agus líon na bearnaí leis na focail thíos:

Deir _____ na gcarranna an AA gur polasaí _____ agus ní tada eile is _____ le costas breosla cairr a bheith chomh hard is atá faoi láthair. Tá costas peitрил ag teannadh le 150 cent an _____ agus níos daoire a gheobhaidh sé. Bhí céad dollar an _____ ar amh-ola Brent ar mhargaí Londain _____, an costas is airde le dhá bhliain anuas.

lítear, tráthnóna, cúis, cumann, rialtais, bairille

Ceist 6

Pléigh an ráiteas seo leis an duine in aice leat nó mar dhíospóireacht ranga.

'Ba cheart go mbeadh muintir na hÉireann ag fágáil ola ina ndiaidh agus acmhainní in-athnuaite a úsáid níos mó'

Treoracha agus Freagraí

Ceist 1 Is féidir na ceisteanna seo a phlé i mbeirteanna nó iad a phlé sa rang.

Ceist 2 Breosla _____ **Fuel**
Luach _____ **Value**
Idirnáisiúnta _____ **International**
Táille _____ **Fee**
Amh-ola _____ **Crude oil**
Rialtas _____ **Government**
Dleacht _____ **Duty**
Cáin _____ **Tax**
Lítear _____ **Litre**
Polasaí _____ **Policy**

Ceist 3 1. Cosnaíonn lítear peitiril \$100

Fíor/Bréagach

2. Is tiománaí é Ruairí Mór Ó Conchubhair

Fíor/Bréagach

3. Cosnaíonn lítear peitreal 146 cent

Fíor/Bréagach

4 Cosnaíonn lítear díosail 139 cent

Fíor/Bréagach

5 Faigheann an rialtas níos lú ná 80 cent an lítear

Fíor/Bréagach

6 Tá méadú ar líon na ndaoine a imíonn gan íoc as an bpeitreal

Fíor/Bréagach

7. Tá dleacht 19 cent gearrtha ar bhreosla le dhá bhliain anuas

Fíor/Bréagach

Ceist 4 Seo samplaí de (níos) bhreischéim agus (is) sárchéim na haidiachta:

1. Is é Pól an duine is **sine**.
2. Sin í an bhean is **deise** sa bhaile mór.
3. Tá carr Dhónaill níos **lú** ná carr Mháirtín.
4. Tá Éamonn níos **measa** ná Seán ach is í Bríd is **fearr**.
5. Is é Mícheál is **airde**.
6. An bhfuil Tomás níos **óige** ná Máire?
7. Tá Seán níos **saibhre** ná a dheartháir.
8. Is é Marc an duine is **boichte** sa cheantar.

Ceist 5 Deir **Cumann** na gcarranna an AA gur polasaí **rialtais** agus ní tada eile is **cúis** le costas breosla cairr a bheith chomh hard is atá faoi láthair. Tá costas peitрил ag teannadh le 150 cent an **lítear** agus níos daoire a gheobhaidh sé. Bhí céad dollar an **bairille** ar amh-ola Brent ar mhargaí Londain **tráthnóna**, an costas is airde le dhá bhliain anuas.

Ceist 6 Is féidir an ráiteas a phlé nó é a úsáid mar rún díospóireachta.

Éimear Ní Chonaola

Deir cumann na gcarranna an AA gur polasaí rialtais agus ní tada eile is cúis le costas breosla cairr a bheith chomh hard is atá faoi láthair. Tá costas peitрил ag teannadh le 150 cent an lítear agus níos daoire a gheobhaidh sé. Bhí céad dollar an bairille ar amh-ola Brent ar mhargaí Londain tráthnóna, an costas is airde le dhá bhliain anuas.

Sorcha Ní Mhonacháin

Tá seirbhís hacnaí ag Ruairí Mór Ó Conchubhair i gceantar Indreabhán i gContae na Gaillimhe. Tá an t-ardú i gcostas na hartola agus an díosail le cúpla mí anuas ag goilleadh¹ go mór ar a ghnó².

Ruairí Mór Ó Conchubhair

‘Sé an táille chéanna atá muid³ ag baint amach is a bhí muid ag baint amach dhá bhliain ó shin ón Spidéal go Gaillimh, agus ní féidir linn é a chur suas. Má chuirimid suas é caillfidh muid na custaiméirí.

Sorcha Ní Mhonacháin

146 cent an meánluach atá á ghearradh ar lítear peitрил agus chóir a bheith⁴ 139 ar lítear díosail ar fud an stáit. Tá an líon daoine a imíonn gan díol as a gcuid breosla ag dul i méid.

Brídín Ní Chéidigh

Déanann daoine dearmad go hiondúil ach tá cúpla duine nach ndéanann, mar sin⁵ caithfear dul ina ndiaidh sin. An bhfuil sé sin ag éirí níos coitianta? Tá, ó roimh an Nollaig⁶, ceapaim féin go bhfuil níos mó de sin ag tarlú.

Sorcha Ní Mhonacháin

Agus is chun daoire sin rachaidh sé. Bhí céad dollar ar an bhairille ar amh-ola Brent ar mhargaí Londain tráthnóna, an costas is airde ó bhí mí Dheireadh Fómhair 2008 ann. Ach ní léir go nglacann an pobal uile⁷ leis gur toisca⁸ idirnáisiúnta amháin is cúis leis an chostas ard an tanc a líonadh.

Ruairí Mór Ó Conchubhair

Tá go leor dó le dul ar an rialtas⁹, an dtuigeann tú, mar tá siadsan ag tógáil cáin¹⁰ aisteach os cionn 80 cent ar an lítear den díosal.

Sorcha Ní Mhonacháin

Deir cumann na gcarranna an AA go bhfuil dleacht de 19 cent an lítear gearrtha ag an Rialtas ar pheitreal le dhá bhliain anuas agus gur sin, seachas rud ar bith eile, is cúis leis an ardú.

Sorcha Ní Mhonacháin, Nuacht TG4, in Indreabhán, i gContae na Gaillimhe

---

¹ Ag goillscint a deirtear

² Ar a ghnóithe a deirtear

³ Sinn a úsáidtear sa chaighdeán ach úsáidtear muid go coitianta

⁴ Ciallaíonn sé ‘beagnach’ i nGaeilge Thír Chonaill

⁵ So a deirtear

⁶ roimh na Nollag deirtear

⁷ Uilig a deirtear sa mhír

⁸ Toscaí a deirtear ach is é toisca foirm an iolra.

⁹ Ar an ngovernment deirtear!

¹⁰ Cánach a deirtear